

WIADOMOSCI WARSZAWSKIE
WE SRZODE DNIA 14. PAZDZIERNIKA ROKU 1767.

Z W Ł O C H

Z Liworny d. 9. Września.

Okrety wojenne Angielskie przy tych brzegach stojące, w przeszłą Sobotę z tąd ruszyły się. Na jednym z nich znajdował się Admirał Pocock z Małżonką swoją z Neapolu do Anglii powracającą. Fregatta nowa z rozkazu W. Xiążęcia tu zbudowana w krótcie zupełnie oporządzona będzie. Ostatnie z Wschodnich Kraiów wiadomości donoszą, iż w przeszłym miesiącu wszystkie

prawie Wyspy Archipelagu gwałtownego, nader trzęsienia ziemi doznały. Na wyspie *Cefalonia* 2 wieże i wiele budynków ianych zburzonych zostało, pod rozwalinami zginąć miało na 253 ludzi. Przedsięwzięte w Państwie naszym wojska umniejszenie tak do skutku przywołają, iż przez to nicht szkody nie ponosi. Officyerowie też będą nie już jako zapłatę usługi ale jako dowód łaski W. Xiążę-

cia. Z Gemeynów ci tylko od-
prawieni być mają, którym czas
służby już upłynął. Tym spo-
sobem nie wiele szkodliwego od-
niesie.

Z F R A N C Y I

Z Paryża d. 12. Września.

Z Burdegali piszą, iż Kapitan
okrętowy Pan *Clemenceau* tam
przybył. Ten pod władzą swo-
ią mając okręt *le Zephire* nazwa-
ny z *Nantes* wysłany, w wielkim
zostawał niebezpieczeństwie za-
tonienia, na zakrętach morskich
przy brzegach *Galbar* w *Gwinei*
nawigujących się, w tym razie o-
bywatele onej Krainy na 100 z
dokładem łodzi mający przystą-
pili do tego okrętu, nie dla ra-
towania onego, ale dla rabunku.
Wpadłszy tedy na okręt zabra-
li mu towary wszystkie, próżno
okrętowi ludzi oprzeć się usiłow-
ali, pięciu z nich zabito reszta pod-
dać się musiała. Przyprowadzo-
no obnażonych Europejczyków
na brzeg, gdzie przez kilka dni
najokropniejszey nędzy do-
znawali. Trochę pierwej An-
gielski okręt przy tychże brze-
gach rozbił się, nadozwalało się na
nim 400 Murzynów niewolni-
ków. Anglicy tegoż co i ludzie
Kapitana *Clemenceau* okrucieństwa
doznali. Część tych ostatnich

okręty Francuskie *la Rosalie* i *Al-
gonquin* nazwane zabrały. Jmć
X. Rochon, który dnia 7 prze-
szłego miesiąca Kwietnia z por-
tu *Brest* wyzszedł był pod żagle,
na okręcie *Union* nazwanym
pod Kommandą Hrabi *de Breu-
gnon* Posła Francuzkiego u Dwor-
u Marokańskiego zostającym,
nazad tu powrócił. Obserwo-
wał on na tym okręcie wielora-
kie Satellitów Jowisza zaćmie-
nia, a to przez instrument wy-
nalazku swojego, uprzętający
największą trudność zachodzą-
cą w tej obserwacyi nader wiel-
kiej wagi dla dochodzenia dłu-
gości na morzu. Trudność naj-
większą była zachować widok
gwiazdy w instrumencie naj-
mniey 60 razy widoki powię-
kszałym, a to mimo wszystkie
okrętu w zruszenia. Używając
instrumentu Jmci *X. Rochon* nie
może i Obserwator dłużej jak
cztery minuty bawić się wyn-
iesieniem gwiazdy, którą chce
upatrzeć, a to choćby najbar-
dziej w zruszony był okręt. Xię-
że *de Praslin* odesłał Akademii
nauk wyzwolonych Memorya-
ły Jmci *X. de Rochon* opisujące
obserwacye od niego czynione,
i zawierające uwagi niektóre
nowe i powszechne tyczące się

S U P L E M E N T

DO WIADOMOSCI WARSZAWSKICH

WE SRZODE DZIA 14. PAZDZIERNIKA ROKU 1767.

Z Toulon d. 1. Września. Dnia onegdajszego przybył tu *Książę de York*, który wieczorem na komedyi naydował się. Jak długo zaś ma tu zabawić ielżcze nie wiemy. Eskadra Wenecka z dwóch wojennych okrętów i 13 fregat złożona pod Kommandą Pana *Emo* tu przybyła w przeszłą Srzodę i opatrzywszy się w żywność, dnia następującego znowu pod żagle wyszła. Zegluga iey do Algieru daremna była ponieważ tameczny Dey, tak statecznym w pretenzjach swoich, i chciwym dokazania zamysłów swoich pokazał się, iż go ustraszyc nie można było. Konfulowi Weneckiemu w Algierze Herb Rzeczypospolitey z diać z Pałacu i z Algierkiego Państwa ukłapić kazano.

Z Edimburga d. 8. Września. W Hrabstwie *Perth* osobliwszy pokazał się meteor. Widziany był nayspierwiew na rzece *Isła* na w zór mgły do gęstego dymu podobney, która iednak prętko się rozelszła. Nastąpił potym płomień na pozór bardzo wielki, na kształt gorejącego domu, ale ten w ognistą Pyramidę przemieniwszy się wielkim pędem ku rzece zmierzał i w przeciągu kilku minut zgaśł. Osobliwsze tego meteoru skutki były, iż w biegu swoim wóz ieden porwał i daleko na pole zaniósł, człowieka jednego z konia zrzucił tak gwałtownie, iż długo bez zmysłów zostawał, domu iednego róg cały wyrwał, a w *Blairgowrie* zburzył całą Frambugę pod mostem.

Z Dublixa w Irlandyi d. 3. Września. Zniwa w tym Kró-

leświe lepsze daleko są i obfitsze, niż lat innych były. Wiele jest Gospodarzów, którzy iż za czału przedać zachowanego zboża nie chcieli, teraz przez połowę na nim stracili, inni zaś jeszcze większą ponieśli szkodę. Dnia dzisiejszego około godziny szóstey wieczornej powstał tu wichur gwałtowny. Między siódmą i ósmą godziną trochę po wezbraniu morza, woda na rzece *Liff* nagle na 2 stopy opadła i wiednym oka mgnieniu na 4 stopy podniósłszy się, z nowu do pierwsey wysokości swojej powróciła. Wiele było statków, które oderwane od brzegów szkodę znaczną ponieśli. Ten tak nad zwyczajny przypadek może być skutkiem iakiego gwałtownego trzęsienia ziemi, które się gdzie przytrafiło, zwłaszcza że się coś podobnego temu w *Corck* przytrafiło pod czas strasznego trzęsienia ziemi w Lizbonie.

Z *Nowego-Yorku* d. 23. *Lipca*. Bat Pocztowy Królewski *Gaspes* nazwany tu z *Halifax* dnia wczorajszego przybył. Powiadaia, iż posłany umyślnie był od P. *Hood* przełożonego Eskadry świeżo w te strony przybyłego, dla oddania Kawalerowi *Morore* Gubernatorowi nazemu i Generalowi *Gage*, Kommandę nad wojskiem w północney Ameryce mającemu pewnych ekspedycyi. Jest pogłoska, iż te ekspedycye za cel mają zawieszenie mocy prawodawczyney w tych Kraiach i osadach, póki one podać się nie zechcą ustawie przykazującey aby za paletami mieszkania żołnierzom opatrzone były. Wierzyć iednak nie chcemy aby do tak gwałtownych środków przystąpiono. Cóżkolwiek bądź, mamy wiadomość, iż tegoż czału wiele innych Kuryerów wysłano do Kraiów ku zachodowi Miasta *Halifax* położonych.

Z WARSZAWY DNIA 14. PAZDZIERNIKA.

W przeszły Poniedziałek po zagaieniu Sessyi, Król Jmć P. N. M. oświadczył w Krótkiey mowie, że iego staranie o dobro publiczne, które teraz czyni, odkrycie czas przyszły.

Czytano potym List od Konfederacyi Generalney pisany do Imperatorowey Jeymci Rosyjskiej. Po nim Jchmć XX.

Biskupi Kłowski i Krakowski mieli mowy do terazniejszych okoliczności stółowane, po których Solwowania jest Seſya do Piątku przyſzłego.

W Recepcie na zarazę bydła, która ſię przy Gazetach w przeſzłą Srzodę rozdawała, zamiast Octu położyło ſię w niektórych Exemplarzach przez omyſkę Oleju. Ostrzega ſię więc publicum, że Num 3tio przepiſuje ſię... Wziąć Soli, i Octu każdego po Łyszce, kawałek ſukna czerwonego maczać &c.

Znayduie ſię u Pana Gröla w Mariwillu w Num: 20. Książka nowa, O Goſpodarſtwie Ziemiańſkim w powiſzechnoſci, a oſobliwie o goſpodarſtwie Ziemiańſkim w Polſzcze, Językiem Francuſkim wydana przez Janci Pana de Ricule Generała Majora w ſłużbie J. K. MCi i Rzepltey, a na Polikie przełożona, za Złotych 2. à la Ruſſica Złotych 2½. w oprawie ordynarney Złotych 3½. w oprawie Francuſkiey Złotych 4½.

Tomaſz Clouges Fabrykant Londyński odebrał teraz nowo przybyłe ſwieże towary, które przeſłanie za bardzo pomierną cenę. Mankiety, Akſamitne różnego koloru po Złotych 12, i w wyżſzey cenie. Kwieciste wełniane adamaſzkowe po 6 Czerwonych Złotych takſe po 42 Złote i więkſzą cenę, różne kaſamajki kwieciste po 42 Złote do 4 i put Czerwonych Złotych, Kamloty w paſki po 3 put Czerwonych Złotych. Siodła po 6 Czerw: Złotych. Kapduſze po 1 Czerwonym Złotym. Pończochy iedwabne i wełniane po 3 Czerwone Złote tuzin i w wyżſzey cenie takſe po 6 Czerw: Złotych. Złote Zegarki po 20 Czerw: Złotych. Srebrne i Tombakowe po 6 Czerw: Złotych. Bóty, trzewiki, oſtrogi, brzytwy, noſe, ołowki, srebrne tabakierki, guziki ſtalowe, pluſzerony, Thiekſety, iedwabne, Kaſtorowe i wełniane pończochy, iedwabne, i Kaſtorowe ſpodnie, Jntipreis, Złote, srebrne i Tombakowe Zegarki, łańcuſzki do zegarków, Garnitury Męskie i Dańskie, branslety, igielki do włosów, guziki do Orderów, znaki Frankmatów. Czego wſzytkiego każdy doſtanie w Kamienicy Pana Zieman przed Krakowską bramą na dole,

Znajduie się Kareta na sprzedaż na cztery Osoby, czerwoną trypą obita pakowana i na urząd do podróży robiona, a to za cenę Czerwonych Złotych 75. Ktoby iej nabyć sobie życzył, pytać ma czyli u Pana Jakuba Ligenau Stelmacha na prze ciwko Cekauzu, w swoim własnym domostwie mieszkającego, czyli w Browarze Pana Jakuba Retticha, za Koszarami Wielopolskimi ku końcowi Krochmalney ulicy ku Woli wychodząc, gdzie nad wrotami przybita jest kartka z napisem tey przedaży.

Jan Lewandowski po wziętym ślubie z Dorotą z Bobowskich Zoną swoją w Woiewodztwie Wołyńskim, przemieszkawszy z nią Niedziel dwie, nie wiedzieć gdzie się podział, i już lat blisko trzydzieście iako żadney o nim wiadomości niemaż. Uprasza więc wspomniona Zona wszystkich, którzyby iakozkolwiek o nim czy żyje, czy umarł wiedzieć mogli, aby znać dawali do Instygatora Konfystorza Generalnego Łuckiego Obrządku Łacińskiego, do Łucka.

Stosiński Kucharz z Dobr Kłacza Dembickiego w Woiewodztwie Sandomirskim leżących, podłany, w zrośtu niskiego, młody, twarzy okrągłej na Skrzypcach grać umiejący, suknie ma zielone salendyszowe, pas czerwony harusowy, także Zupan Karmazynowy, Kontusz fioletowy, pas medelkowy, czupka z swym barankiem z wierzchem zielonym, szabla prosta na sznurach czerwonych Kamelerowych, przyjąwszy służbę w Roku terażniejszy dnia 15 Kwietnia u Jmci P. Fawdewika Tworzyńskiego Starosty Czerniechowskiego, dnia 26 Miesiaca przeszłego uciekł, znaczną kradzież uczyniwszy, to jest ukradł Konia z karami gniadego z krocza chodzącego, Pistoletów parę, i Karabinek w mosiądz sprawne, gotowych pieniędzy Złotem i Monetą Czerwonych Złotych Sto. Ktoby go w służbę przyjął lub złapał niech go przytrzyma, referuiąc się do Jmci P. Furniego Pułkownika Chorągwi Węgierskiej tu w Warszawie przed Bramą Nowomieyską na Ulicy Gelebiey rezydującego, za to wdzięczność i znaczna nagroda przyrzeka się.

instrumentów zgodnych do roz-
mierzania angulów. Akademia
naznaczyła Kommissarzów na
roztrząśnienie tego Memorya-
łu, którzy wielkie onemu dali
pochwały.

Z Paryża d. 14. Września.

Kupcy tuteysy podali Królowi
Jmci suplikę, która za cel ma
wypędzenie żydów. Ci rozu-
mieli, iż rozciągać się do nich
może wyrok Królewski dnia 19
Czerwca przeszłego wydany,
mocą którego każdy cudzozie-
miec byleby otrzymał list wol-
ności mu nadający, może rze-
miem swoim lub kuniztem, bez
żadney od nikogo przeszkody
bawić się. Kupcy mocno się te-
mu sprzeciwiają w suplicie wy-
żey wspomnioney i Króla pro-
szą, aby wyrok R. 1616 23 Kwie-
tnia wydany żydów z Francyi
bannizujący w zupełney mocy
zachowany i w wszystkich pun-
ktach do skutku był przywie-
dziony, tak żeby żadnemu ży-
dowi w Francyi statecznego nie-
szkania mieć nie wolno było.
Tym zaś, którzy listy wolności
sprawowania rzemiosła swego
nadające, otrzymali, też listy
odebrane były, za wróceniem
jednak kosztów na tołożonych.

Z N I E M I E C

Z Drezna d. 9. Września. Pan
de Fallois Jndzynier w woysku
Xiążęcia Jmci Elektora naszego
a oraz professor Matematyki,
temż czasy doświadczał w Zam-
ku *Pollnitz* w przytomności tak
N. Elektora Jmci, iako też Kró-
lewica Jmci Administratora i
wielu Officyerów i Generalów
woyskowych, nowo wymyś one-
go od siebie lawety rodzaju, wie-
le łatwości w używaniu armat
w wszelkich przypadkach czy-
niącego, naybardziej zaś w bro-
nieniu fortec i rażeniu nieprzy-
iaciela, tak iż się nie łatwo u-
chronić tego może. Wynalaz-
ca-*tey* sztuki dowiedział tego, iż za
pomocą maszyny pewney nader
prostej, którą on także wymy-
ślił, można przenieść z wielką
łatwością armatę od 6 lub sied-
miu funtów kuli do krytey
drogi lub winną iakąkolwiek
stronę, z teyże armaty dać o-
gnia, onę nabić, ile razy tylko
potrzeba będzie a to z szybko-
ścią i powodzeniem wszelakim
tak że domyślić się nawet nie
będzie można, iż Artyllerya na
tym miejscu była z kąd ognia
dano. Wszyscy na tym do-
świadczeniu przytomni wielkie
temu wynalazkowi dali pochwa-

ly, to w nim osobliwsze jest, że za pomocą innej od tegoż Inżyniera wynalezioney maszyny można dać ognia do zamierzonego celu tak we dnie iak w nocy, bez żadnego poruszenia działa wyrzutowanego. Lawetty tym sposobem sporządzone nie tylko mniej daleko kofszują niż inne do tąd użyte, ale też do przewozu i używania daleko są sposobniejszy. Między innemi tego dowodami i ten osobliwszy był, iż po kilka razy z armaty 3 funtową kulę wyrzuciłszy podwoynym naboiem ognia dano, a jednak armata najmniej cofniona nie była. Królowie Jmć Administrator oświadczył ukontentowanie swoje pomienionemu Inżynierowi nie tylko z przychylności do wynalazku, ale też dla troski o dobro i usilności, z którą przykłada się do wyuczenia Xiążęcia Jmci tym Państwem władać mającego.

Z Ratisbony d. 14. Września.
W przeszły czwartek słyszany tu był huk wielki z armat od godziny 11 z rana do 3 po południu trwający, dowiedzieliśmy się teraz, iż poczet wojska Ba-

warckiego, młyn na gruncie Biskupa Patishońskiego postawiony nad Dunajem nie daleko miasta *Wertb* leżący zburzył. Przyczyna tego jest, iż Xiążę Jmć Elektor Bawarski, wystawienie Młynu na Dunaju, za rzecz przeciwną swojemu nad Dunajem panowaniu mając, domagał się zaniechania tej budowy, grożąc iż inaczey sam ją rozrucić każe, co też do skutku przynieść kazał.

Z M O S K W Y

Z Petersburka d. 1. Września.

Podług ostatnich wiadomości z stolicy, Imperatorowa Jejmość z tamtąd tu powróci skoro tylko droga sanna nastanie. Przybędą tu oraz deputowani od Miast i Prowincyi, którzy na 460 Osób wynosząc pracować mają około ułożenia nowego zbioru praw. Tym czasem zaprzętaią się tu przyozdobieniem tego Miasta nie tylko przez wybudowanie nowego Pałacu Cesarzkiego i innych wielu Pałaców, ale też przez sporządzenie miejsc różnych do przechadzki zgodnych, i przez otworzenie perspektyw na podziw pięknych.